

J.A.M. Vermaas

Veranderingen in de Nederlandse aanspreekvormen van de dertiende t/m de twintigste eeuw

De kleine woordjes *u jij je*, spreken mensen aan en zijn veelzeggend.

Dit proefschrift gaat over de kwalitatieve en kwantitatieve veranderingen in de Nederlandse aanspreekvormen, van de dertiende t/m de twintigste eeuw, en over de factoren die daarin een rol spelen.

Na hoofdstuk 1 over de opzet van het promotie-onderzoek, waarin ook theoretische overwegingen en de context, gaan hoofdstuk 2 en 3 over de geschiedenis van de Nederlandse aanspreekvormen. We zien bijvoorbeeld een verband tussen het Latijnse onderscheid *vos - tu*, het Middelnederlandse *ghi - du* en het huidige Nederlandse *u - jij*. Er wordt ook aandacht besteed aan: de verdwijning van de Middelnederlandse *du*-vorm ten gunste van *gij* in alle gevallen, de terugdringing van *gij*, het ontstaan van *u* en *jij*, regionale en Vlaamse aanspreekvormen. Behalve van primaire en secundaire literatuur is er voor de moderne tijd gebruik gemaakt van interviews en reclameteksten. Het vierde en laatste hoofdstuk is geheel gewijd aan een landelijke enquête. Bij de resultaten hiervan worden drie generaties (oud, midden, jong) globaal en in specifieke groepen met elkaar vergeleken, qua religie, opleiding en geslacht. Hiermee wordt aangetoond hoe, kwantitatief dan wel kwalitatief, het gebruik van *u* en *jij/je* is veranderd in voor iedereen herkenbare relaties en situaties. Ook bij algemeen relationele factoren als respect en zakelijkheid staan de vergelijkingen tussen drie generaties centraal. Verklaringen voor de veranderingen zijn gebaseerd op sociologische en geschiedkundige studies. Een algemene conclusie uit zowel het literatuuronderzoek als de enquête is, dat over het algemeen het *u* gebruik is teruggedrongen ten gunste van *jij/je*, maar dat er een onderscheid gemaakt moet worden tussen relaties, situaties en algemeen relationele factoren.

Deze studie is van belang voor linguïsten en sociolinguïsten die inzicht willen krijgen in de veranderingen in de Nederlandse aanspreekvormen.

—
: LOT
—
Netherlands
Graduate
School of
Linguistics

ISBN 90-76864-22-5

: LOT
60

J.A.M. Vermaas

Veranderingen in de Nederlandse aanspreekvormen

UL
CL

UL
CL
Universiteit Leiden
Centre for Linguistics

J.A.M. Vermaas

Veranderingen in de Nederlandse aanspreekvormen van de dertiende t/m de twintigste eeuw

—
: LOT
—
Netherlands
Graduate
School of
Linguistics

Landelijke Onderzoekschool Taalwetenschap